

П. Л. Сук, д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут», м. Ніжин, Україна

РОЗРАХУНОК АМОРТИЗАЦІЇ ВІДПОВІДНО ДО ТЕОРІЇ ЗНОСУ, ПОШКОДЖЕННЯ І СТАРІННЯ

Ключові слова: амортизація, старіння, знос, пошкодження, необоротні активи.

З метою рівномірного розподілу вартості необоротного активу, що використовується на підприємстві, у бухгалтерському обліку відображають амортизацію.

Відповідно до НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» амортизація є видом витрат. Отже, амортизація є зменшенням економічних вигід у вигляді витрачання активів, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (крім зменшення капіталу через його вилучення або розподіл власниками) [1].

В англійській мові синонімом слів «амортизація», або «знос», є термін «знос» і «пошкодження» (wear and tear). Цей термін означає, що об'єкти в процесі використання з часом як зношуються (покроку втрачають свою вартість), так і пошкоджуються (ламаються, виходять з ладу й ін.). Знос необоротних активів відбувається внаслідок їх старіння. У цьому полягає необхідність нарахування амортизації, адже якби об'єкт не старів і не втрачав при цьому свої попередні властивості, свою вартість, то й не було б причин розраховувати амортизацію.

Існує теорія зносу, пошкодження і старіння (wear and tear theory of aging), яка передбачає, що старіння є результатом універсальних процесів погіршення, що діють у будь-якій організованій системі. Причому старіння відбувається від багаторазового використання як у живих організмах (людей, тварин), так і неживих об'єктах (будівлях, автомобілях, приладах тощо). Теорію зносу і пошкодження започаткував німецький біолог Август Вайсман у 1882 році. За цією теорією ми просто очікуємо, що організм, як механічна система, буде руйнуватися з часом використання. Теорію зносу, пошкодження і старіння можна також називати простою теорією зносу або фундаментальною теорією обмеження.

У широкому сенсі теорія зносу й пошкодження тісно пов'язана з одним із основних законів хімії та фізики – законом ентропії. Він означає, що всі системи мають тенденцію до стану підвищеної ентропії або прогресуючої дезорганізації [2].

Отже, будь-яка система втрачає свою вартість з часом, а тому потребує нарахування амортизації. Старіння відбувається не одразу, а за декілька виробничих циклів, а тому у витрати необхідно списувати вартість активу кроку по мірі його зносу.

Існують декілька теорій старіння, які аналогічно стверджують, що старіння є результатом неминучих невеликих випадкових змін, що накопичуються з часом. У результаті старіння здійснюється розпад всієї речовини до більш випадкового, менш впорядкованого стану. Наприклад, ми можемо викопати оксид заліза із землі, переплавити його в елементарне залізо й використати його для створення дуже складної організованої структури, такої як корабель. Якщо залишимо корабель, він, нарешті, повернеться до свого первісного неупорядкованого, неструктурованого стану: великий шматок оксиду заліза, закопаного в землю [3].

Старіння відбувається внаслідок використання об'єктів, під дією природних факторів і процесів (окислення, випаровування, гниття, ржавіння, плавлення і т. ін.). Вплив природних факторів призводить до того, що внаслідок їхніх дій об'єкти втрачають свої попередні властивості, зазнають структурних змін і стають менш функціональними.

Старіння означає, що організований, впорядкований і структурований об'єкт з часом і внаслідок використання руйнується і стає непридатним до використання. Старіння – це фізичний і економічний процес, а амортизація відображає його вартість.

Об'єкт старіє, а отже, втрачає свою вартість, тобто ціна його зменшується з часом. Амортизація повинна розраховуватись за таким методом, який би відповідав втраті з часом вартості об'єктом внаслідок старіння. В Україні відповідно до ПСБО 7 «Основні засоби» підприємство може вибрати один із п'яти методів нарахування амортизації необоротних активів:

прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискорене зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий [4].

МСБО 16 «Основні засоби» передбачено використовувати три методи нарахування амортизації необоротних активів: прямолінійний метод, метод зменшення залишку та метод суми одиниць продукції. Хоча МСБО 16 не заборонено використовувати й інші методи, які підприємство вибере самостійно. Проте необхідно, щоб використаний метод амортизації відображав очікувану форму споживання майбутніх економічних вигід від цього активу суб'єктом господарювання [5].

Таким чином, розрахунок амортизації здійснюється з огляду на теорію зносу, пошкодження і старіння активів. Унаслідок використання і з часом об'єкти втрачають свої попередні властивості й перестають функціонувати як узгоджений механізм. Старіння необоротних активів буде відбуватись незалежно від волі й бажання власника необоротних активів, що є причиною нарахування амортизації на них. Метод амортизації повинен відображати втрату вартості необоротних активів унаслідок його старіння.

Список використаних джерел: 1. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. 2. The Wear and Tear Theory of Aging. URL: <https://www.verywellhealth.com/wear-and-tear-theory-of-aging-2224235>. 3. Wear and Tear Theories of Aging. URL: http://www.programmed-aging.org/theories/wear_and_tear.html. 4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: затверджено наказом Міністерства фінансів України 27 квітня 2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. 5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014.

УДК 657

О. М. Гай, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку

А. О. Кравченко, студентка

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УКРАЇНІ

Ключові слова: облік, малі підприємства, міжнародні стандарти фінансової звітності.

У загальній чисельності суб'єктів підприємницької діяльності лівова частка належить малим підприємствам. Так, на 2018 рік до 95 % підприємств України були малими. За статистичною інформацією на 2018 рік понад 80 % малих підприємств України здійснювали діяльність у сфері оптової та роздрібною торгівлі [1], натомість у Кіровоградському регіоні найбільше малих підприємств функціонують у галузі сільського господарства [2].

На створення та розвиток малих підприємств вплинула державна політика підтримки малого підприємства, зокрема запровадження спрощених систем обліку й оподаткування. В Україні досі триває процес реформування бухгалтерського обліку, запровадження гармонізації та стандартизації. Гармонізація передбачає нівелювання в аналогічних стандартах країн – членів співтовариства. Країни ЄС гармонізують системи обліку через формування та дотримання нормативних документів – директив ЄС.

У світовій практиці міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) не отримали значного поширення серед малих підприємств. Стандарти для малого і середнього бізнесу прості і інтуїтивно зрозумілі. У них відсутні правила обліку тих операцій, з якими малий і середній бізнес не зустрічається. Враховуючи, що малими і середніми можна назвати 95 % всіх компаній у світі, стандарти для малого й середнього бізнесу отримають широке поширення в найближчому майбутньому.

Перспективним напрямом реформування системи бухгалтерського обліку є встановлення порядку ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності за єдиними правилами для всіх суб'єктів, а винятком можуть бути підприємства, які за масштабами господарської діяльності або публічністю діяльності матимуть право на спрощений порядок.